

تأثیر تحصیلات هیئت مدیره بر عملکرد زیست محیطی را با تأکید بر شفافیت اطلاعاتی

نیلوفر وزیری

کارشناسی ارشد حسابداری، دانشگاه شهید اشرفی اصفهانی، اصفهان، ایران.
vaziri.niloofar90@gmail.com

شماره ۳۸ / بهار ۱۳۹۹ (جلد اول) / صص ۱۳۵-۱۴۸
چشم انداز حسابداری و مدیریت (دوره چهارم)

چکیده

شفافیت اطلاعات مالی از مهم‌ترین دغدغه‌های سرمایه‌گذاران در بازارهای مالی و یکی از مهم‌ترین عوامل مؤثر برای سرمایه‌گذاری جهت تحصیل سهام شرکت‌هاست و از آنجایی که ویژگی‌های فردی در تصمیم‌گیری نقش مهمی ایفا می‌کند نظریه مدیریت عالی خصوصیات فردی مدیران ارشد بر نحوه ارزیابی یا تفسیر شرایط تأثیر گذار بوده و در نهایت بر تصمیمات آنها تأثیر می‌گذارد. از این رو هدف این پژوهش بررسی این موضوع بود که آیا شفافیت اطلاعاتی می‌تواند رابطه بین سطح تحصیلات هیئت مدیره و عملکرد زیست محیطی را تعدیل کند یا نه؟ برای بررسی این موضوع با استفاده از ۱۰۰ شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران بین سال‌های ۱۳۹۴ تا ۱۳۹۸ با استفاده از رگرسیون لجستیک به بررسی و تجزیه و تحلیل این موضوع پرداخته شد که نتایج آزمون نشان داد سطح تحصیلات هیئت مدیره رابطه معناداری با عملکرد زیست محیطی دارد و همچنین در دیگر نتایج آزمون فرضیه مشاهده شد که شفافیت اطلاعاتی رابطه بین سطح تحصیلات هیئت مدیره و عملکرد زیست محیطی را تعدیل می‌کند.

واژگان کلیدی: سطح تحصیلات هیئت مدیره، عملکرد زیست محیطی، شفافیت اطلاعاتی.

مقدمه

یکی از الزامات رقابت سالم دسترسی همه مشارکت‌کنندگان بازار به اطلاعات شفاف است. یکی از انواع مهم بازارها (در کنار بازارهای کالا، پول و کار) بازار سرمایه است که اطلاعات شفاف بر عملکرد آن به شدت مؤثر است. نقصان اطلاعات در این بازار موجب افزایش هزینه مبادلات و ناتوانی بازار در تخصیص بهینه منابع می‌شود. اطلاعات که جزء جدایی‌ناپذیر فرایند تصمیم‌گیری است، هر چه شفاف‌تر و قابل‌دسترس‌تر باشد، می‌تواند به اتخاذ تصمیمات صحیح‌تری در زمینه تخصیص بهینه منابع منجر گردد و در نهایت باعث کارایی تخصیصی و شفافیت بازار شود که هدف نهایی بازار سرمایه است.

صاحبان سرمایه، اعتباردهندگان، دولت و دیگر استفاده‌کنندگان از گزارش‌های مالی شرکت‌ها برای تصمیم‌گیری در زمینه خرید، فروش و نگهداری سهام، اعطای وام، ارزیابی عملکرد مدیران و دیگر تصمیم‌های اقتصادی مهم به اطلاعات معتبر، مربوط و با کیفیت نیاز دارند. به‌طور کلی، سرمایه‌گذاران زمانی در یک واحد اقتصادی سرمایه‌گذاری می‌کنند که نخست درباره آن‌ها اطلاعات کافی (شامل اطلاعات مالی) داشته باشند و در ثانی به این اطلاعات اطمینان کنند. اعتباردهندگان نیز بدون اطلاع از وضعیت مالی و عملکرد مالی یک واحد نمی‌توانند منابع مالی خود را در اختیار آن قرار دهند.

شفافیت اطلاعات مالی از مهم‌ترین دغدغه‌های سرمایه‌گذاران در بازارهای مالی و یکی از مهم‌ترین عوامل مؤثر برای سرمایه‌گذاری جهت تحصیل سهام شرکت‌هاست. سرمایه‌گذاران جهت خرید سهام یک شرکت همواره به دنبال اطلاعاتی شفاف هستند علی‌رغم این حساسیت مدیران جهت بهتر نشان دادن عملکرد خود به دنبال تحریف اطلاعات می‌باشند. آنان با این تحریف از یک طرف وضعیت شرکت را مطلوب توصیف می‌کنند و از طرف دیگر شفافیت اطلاعات را از بین می‌برند.

به اعتقاد جانسون^۱ (۲۰۱۵) استخدام مدیر با تخصص مالی از سوی شرکت‌ها یک‌روند صعودی به خود گرفته است. عده‌ای استدلال می‌کنند که تمرکز افزایش بر سیاست‌های افشا و گزارشگری مالی و نیز افزایش شکست‌های حسابداری بعد از قانون سارینزاکسلی علت عمده آن هست (کاو و نارایانامورتی^۲، ۲۰۱۴). در اساسنامه نمونه شرکت‌های ثبت شده مصوب سازمان بورس اوراق بهادار به ضرورت وجود مدیران دارای تخصص مالی اشاره شده است. به عنوان مثال در تبصره ۲ ماده ۲۷ آمده است؛ حداقل یکی از اعضای هیئت مدیره یا نماینده وی باید غیرموظف و دارای تحصیلات مالی (حسابداری، اقتصاد، مدیریت مالی و سایر رشته‌های مدیریت با گرایش مالی و اقتصادی) و تجربه مرتبط باشد (روستایی و همکاران، ۱۳۹۹). ادبیات پیشین نشان دادند که ویژگی‌های فردی در تصمیم‌گیری نقش مهمی ایفا می‌کند (بونر^۳، ۲۰۰۸) نظریه مدیریت عالی همبریک و میسون^۴ (۱۹۸۴) نشان می‌دهد که خصوصیات فردی مدیران ارشد بر نحوه ارزیابی یا تفسیر شرایط تاثیر گذار بوده و در نهایت بر تصمیمات آنها تاثیر می‌گذارد. بسیاری از مطالعات شواهد مطابق با این تئوری پیدا کردند (به عنوان مثال، لیو و یرماک^۵، ۲۰۱۲؛ مالمندیر و تیت^۶، ۲۰۰۹؛ بامبر و همکاران^۷، ۲۰۱۰؛ دیرنگ و همکاران^۸، ۲۰۱۰) و یکی از ویژگی‌های تاثیر گذار بر تصمیم‌گیری سطح تحصیلات می‌باشد.

مدیران با پیشینه تحصیلی بالا توانایی بهتری در مدیریت محیط‌های پیچیده دارند و اعتماد به نفس، توانایی مطالعه و توانایی سازگاری بیشتری دارند. همچنین، اسلاتر و دیکسون-فاولر^۹ (۲۰۱۰) تشخیص دادند که تحصیلات کارشناسی ارشد مدیریت بازارگان، کیفیت کسب و کار را به طور قابل توجهی بهبود می‌بخشد. علاوه بر این، باگات و همکاران^{۱۰} (۲۰۱۰) نیز دریافتند که سوابق تحصیلی یک مدیر کل می‌تواند عملکرد شرکت کوتاه مدت را بهبود بخشد، اما هیچ تاثیری در عملکرد شرکت بلندمدت ندارد. آنها همچنین دریافتند که مدیران تحصیل کرده از منابع موجود در شبکه اجتماعی نسبت به سایر مدیران استفاده بهتری می‌کنند و می‌توانند به راحتی راهنمایی و کمک حرفه‌ای را از طریق این شبکه‌های اجتماعی بدست آورند.

¹ Johnson

² Cao and Narayanamoorthy

³ Bonner, S.

⁴ Hambrick, D.C., & Mason P.A

⁵ Liu, C., & Yermack, D

⁶ Malmendier, U., & Tate, G

⁷ Bamber, L.S., Jiang J., & Wang, I.Y.

⁸ Dyreng, S.D., Hanlon M., & Maydew E.L.

⁹ Slater & Dixon-Fowler

¹⁰ Bhagat, S., Bolton, B. J., & Subramanian, A.

همچنین آنها دریافتند که مدیران با سطح تحصیلات بالاتر می توانند سیگنال مثبت بیشتری به دیگران منتقل کرده که در نتیجه آن می تواند افراد تحصیل کرده بیشتری را برای پیوستن به شرکت ها جذب کنند که به نوبه خود برای توسعه کنترل داخلی سودمند است (عرب و همکاران، ۱۳۹۹).

تعادل توسعه اقتصادی و حفاظت از محیط زیست بسیار مهم است. اکثر تحقیقات در اقتصادهای توسعه یافته مانند ایالات متحده آمریکا و اروپا که در واقع در آنها سطح بینش زیست محیطی بالا است، انجام شده است، اما مطالعات کمی نیز در این باره در کشورهای در حال توسعه انجام گرفته است. یکی از دلایل این موضوع می تواند فقدان شاخص و معیاری مناسب و مشخص برای ارزیابی عملکرد زیست محیطی در کشورهای در حال توسعه باشد. آلودگی محیط زیست به ویژه در کشورهای در حال توسعه مشاهده می شود. در مقایسه با کشورهای توسعه یافته، بازارهای سرمایه و سیستم های مالی در کشورهای در حال توسعه اغلب به عنوان توسعه یافته نام گذاری شده اند (هوانگ و جی^۱، ۲۰۱۷). هر سیستم مدیریت زیست محیطی، شامل شامل تعهداتی در زمینه جلوگیری از آلودگی، تدوین سیاست ها و برنامه های زیست محیطی، انجام اقداماتی در راستای کاهش دغدغه های زیست محیطی، اندازه گیری و ارزیابی اثرات بالقوه زیست محیطی فعالیت ها، تدوین اهداف کمی و سنجش پذیر در زمینه کاهش آلودگی های زیست محیطی، بازنگری در برنامه های اجرایی و انجام اصلاحاتی برای اطمینان از تحقق اهداف زیست محیطی است (یانگ، لین، چان و شوو^۲، ۲۰۱۰). در سال های اخیر، زیان های اقتصادی ناشی از مشکلات زیست محیطی بسیار زیاد بوده است. از دیدگاه اقتصاد کلان، آلودگی محیطی عمدتاً ناشی از ضعف مقررات زیست محیطی و عدم آگاهی عمومی زیست محیطی می باشد. از چشم انداز کوچک شرکتها، بررسی انگیزه شرکتها و ایجاد فضای عملیاتی برای ارائه کالاهای سبز کمک خواهد کرد که سیاست های محله ای را هدف قرارا دهند. شرکتها به طور طبیعی علاقه مند به کسب سود هستند، حتی اگر باعث ایجاد آلودگی زیست محیطی شود که به عنوان اثر منفی خارجی شناخته می شود (کینگ و همکاران^۳، ۲۰۰۷). در هر حال، سهم اصلی ما در ادبیات کنونی این است که پاسخی برای این پرسش ها پیدا کنیم که چگونه تحصیلات هیات مدیره بر عملکرد زیست محیطی تاثیر میگذارد و تاثیر شفافیت اطلاعاتی در این رابطه چگونه است؟

در ادامه، بیان نظری و پیشینه پژوهش، فرضیه های پژوهش، روش شناسی پژوهش (شامل نحوه انتخاب شرکت های مدنظر و نیز الگوها و متغیرهای پژوهش)، یافته های پژوهش و در پایان، نتایج و پیشنهادها ارائه شده است.

مبانی نظری

تحصیلات هیات مدیره

تصویر کاملی از وضعیت فعلی و آتی صحنه رقابت در آتیه مدیران نقش گرفته و با تصمیم گیری های سریع موجبات توسعه سازمان فراهم می آید. در اکثر شرکت ها، سرمایه های فکری در سطح مناسبی بوده، ولی به موضوع و روش استفاده از این سرمایه های فکری به منظور تاثیر گذاری بر تصمیم گیری مدیران توجه کم تر وجود داشته است؛ بنابراین شکاف توجه کمتر به سرمایه های فکری می تواند با کاربرد چارچوب های نوین بیش تر نماید. براساس نظریه درونداد- فرآیند- برون داد سطح

¹ Huang, Y., & Ji, Y

² Yang, C. L., Lin, S. P., Chan, Y. H., & Sheu, C

³ King, A. A., & Terlaak, L. A

تحصیلات اعضای هیئت مدیره از اهمیت بسزایی برخوردار است و افزایش سطح تحصیلات اثربخشی هیئت مدیره را افزایش میدهد (عرب و همکاران، ۱۳۹۹).

هیئت مدیره برای نظارت بر مدیریت و مشارکت در تصمیم‌گیری، نیازمند مهارت‌های متنوع از قبیل حسابداری، بانکداری و قانون است تا بتواند بر افزایش ارزش شرکت موثر باشد. فرض زیربنای این موضوع آن است که اعضای بدون تجربه در دانش حسابداری یا مالی، توانایی کمتری در کشف مشکلات موجود در گزارشگری مالی دارند. همچنین وجود یک عنصر مالی با تجربه می‌تواند باعث شود دیگر اعضاء حساس و هوشیار باشند. (امینی، ۱۳۹۷).

شفافیت اطلاعات

در فرهنگ وبستر، شفافیت بدین صورت تعریف شده است: باز بودن یا گشودگی موسسه‌ها، آشکار بودن موسسه‌ها صداقت و درک پذیری آسان. در این تعریف منظور از باز بودن یا گشودگی موسسه‌ها، دسترسی آسان به عملیات داخل شرکت و منظور از آشکار بودن موسسه‌ها، وضوح اطلاعات است.

تعریف‌های متعدد دیگری نیز برای شفافیت ارائه شده است که با توجه به تأکید بر مفهوم‌های متفاوت، می‌توان آن‌ها را در سه طبقه به شرح زیر از یکدیگر متمایز کرد:

الف- تعریف‌های مبتنی بر ذی‌نفعان اطلاعات

ویش واناث و کافمن^۱ و کافمن^۲ شفافیت را افزایش جریان به‌موقع و درخور اتکای اطلاعات اقتصادی، اجتماعی و سیاسی که در دسترس همه ذینفعان مربوط باشد، تعریف کرده‌اند.

همچنین، (ویش واناث و کافمن ۱۹۹۹) نبود شفافیت را به‌عنوان ممانعت عمدی از دسترسی به اطلاعات، ارائه نادرست اطلاعات یا ناتوانی بازار در کسب اطمینان از کفایت مربوط بودن و کیفیت اطلاعات ارائه‌شده تعریف کرده‌اند.

دیدگاه سازمان همکاری و توسعه اقتصادی گسترده‌تر است و شفافیت را به‌عنوان ارتباط متقابل بین شرکت‌ها و سایر گروه‌های ذینفع بیان می‌کند.

ب- تعریف‌های مبتنی بر پاسخگویی

گروه تخصصی شفافیت در دانشگاه بروکینگز^۳، شفافیت را به‌عنوان درجه گشودگی و باز بودن موسسه‌ها بیان کرده است؛ یعنی میزان نظارت و ارزیابی اعمال افراد داخل شرکت (مانند مدیران) توسط افراد خارج از شرکت (مانند سهامداران). در تعریف فلورینی^۴ از شفافیت، پاسخگویی برجسته‌تر شده است.

وی شفافیت را به‌عنوان افشای اطلاعاتی توسط شرکت‌ها که برای ارزیابی عملکرد آن‌ها مفید باشد، تعریف کرده است. از دیدگاه وی، شفافیت ابزاری برای تسهیل فرایند ارزیابی عملکرد شرکت‌هاست.

تأکید برحق دسترسی به اطلاعات (با در نظر داشتن حریم هر دو طرف تهیه‌کننده و استفاده‌کننده) و امکان ارزیابی عملکرد شرکت‌ها با استفاده از این اطلاعات در تعریف‌های یادشده برجسته‌تر شده است. درواقع، شفافیت ارتباطی تنگاتنگ با

¹ Vishwanath & Kaufman 1999

² Kaufmann 2002

³ Brook-ings

⁴ Florini 1999

پاسخگویی دارد و علت تقاضا برای شفافیت این است که بازار شرکت‌ها را بابت سیاست‌های برگزیده شده و عملکرد آن‌ها مسئول می‌داند.^۱

پ- تعریف شفافیت با تأکید بر اجرای قوانین و مقررات سازمان تجارت جهانی اطمینان از دسترسی به شفافیت در قراردادهای بین‌المللی تجاری را مستلزم سه پیش‌شرط اساسی می‌داند:

۱. اطلاعات درباره قوانین، مقررات و سایر رویه‌ها که به‌طور عمومی منتشر شده باشد.
 ۲. گروه‌های ذینفع از قوانین و مقررات مربوط و تغییرات در آن‌ها مطلع باشند.
 ۳. قوانین و مقررات به‌صورت یکپارچه، بی‌طرفانه و معقول اجرا شود.
- وجه اشتراک همه این تعریف‌ها، قابلیت دسترسی به اطلاعات و توانایی برقراری ارتباط و وجود جریان ارسال و دریافت اطلاعات است (تجویدی، ۱۳۸۷).

عملکرد زیست محیطی

نتایج قابل اندازه‌گیری سیستم مدیریت زیست محیطی، مربوط به کنترل جنبه‌های زیست محیطی توسط یک سازمان، بر مبنای خط مشی، اهداف خرد زیست محیطی آن است. که در آن محیط زیست، محیطی شامل هوا، آب، خاک، منابع طبیعی، گیاهان، جانوران، انسان و روابط متقابل بین آن‌ها که سازمان در آن فعالیت می‌نماید. محیط در این تعریف از درون یک سازمان تا سیستم جهانی را در بر می‌گیرد. بخشی از کل سیستم مدیریت که شامل ساختار سازمانی، فعالیت‌های طرح ریزی، مسئولیت‌ها، اعمال، روش‌ها، فرآیندها و منابع برای تهیه، اجرا، حصول بازنگری و حفظ خط مشی زیست محیطی است. بخشی از فعالیت‌ها، محصولات یا خدمات یک سازمان که بتواند با محیط زیست تاثیر متقابل داشته باشد. یادآوری جنبه زیست محیطی بارز، آن جنبه زیست محیطی است که پیامد زیست محیطی بارزی داشته یا بتواند داشته باشد (حمیدی، ۱۳۹۵).

پیشینه تحقیق

پاناگیوتا پاپادیمیتری و همکاران^۲ (۲۰۲۰) با استفاده از مجموعه داده‌های ۱۶۶۱۸ شرکت از ۳۹ کشور، تأثیر تحصیلات هیئت‌مدیره یک شرکت را در رتبه‌بندی اعتبار آن بررسی کردند آن‌ها یک شاخص آموزش رهبری ایجاد کردند که نشان‌دهنده سطح آموزشی اعضای اصلی هیئت‌مدیره است؛ و پس از کنترل ویژگی‌های خاص شرکت‌ها و کشورها، مستند کردند که شرکت‌هایی که اعضای اصلی هیئت‌مدیره دارای سطح تحصیلات بالاتری هستند، احتمالاً رتبه‌بندی اعتباری بهتری دارند. برای اطمینان از استحکام در نتایج خود، آن‌ها تعدادی از آنالیزها و آزمایش‌ها را برای کاهش درون‌زایی و اصلاح تعصب نمونه انجام دادند. یافته‌های آن‌ها اهمیت استخدام و حفظ اعضای هیئت‌مدیره با تحصیلات عالی را که توانایی مدیریت شرکت‌ها و کسب رتبه‌های اعتباری بهتر را دارند، برجسته می‌کند.

¹ Kaufman & bellver 2005

² Panagiota Papadimitri, Fotios Pasiouras, Menelaos Tasiou, Alexia Ventouri,

سونگجامون و همکاران^۱ (۲۰۲۰) در بررسی تأثیر سوابق تحصیلی مدیرعامل بر نگهداشت وجه نقد و ارزش مازاد وجوه نقد شرکت‌های موجود در کره بین سال‌های ۲۰۰۵ تا ۲۰۱۶ نمونه نهایی ۶۴۳ شرکت با استفاده از رگرسیون خطی چند متغیره و پانل دیتا مورد بررسی قرار گرفت؛ که نتایج نشان داد سوابق تحصیلی مدیرعامل که در رشته‌های بازرگانی و مالی تحصیل کرده‌اند تأثیر معناداری بر نگهداشت وجه نقد و ارزش مازاد وجه نقد دارد.

پنگ تیان و همکاران^۲ (۲۰۱۹)، به بررسی محدودیت‌های تامین مالی و تأثیر آن بر عملکرد زیست محیطی با تأکید بر مقیاس شرکت، مالکیت و بخش صنعتی پرداختند. داده‌های مورد بررسی آنها بین سالهای ۲۰۱۱ تا ۲۰۱۳ می‌باشد. نتایج نشان می‌دهد موانع جزیی در فعالیت‌های تامین مالی عملکرد سازمانی شرکت را تحت تأثیر قرار نمی‌دهد. با این حال، موانع عملکرد زیست محیطی متوسط و بزرگ با هزینه‌های بالای سزمايه گذاری و انگیزه بالا همراه شده است. در نهایت، پیامدهای هدفمند، با تأکید بر فراهم کردن امکانات مالی برای شرکتهای با مقیاس بزرگ و کوچک ایجاد شده است.

اکسیانگ و چن^۳ (۲۰۱۷) در تحقیقی به بررسی شرکتهای فعال در صنایع بسیار آلاینده در کشور چین طی سالهای ۲۰۰۸ تا ۲۰۱۴ پرداختند تا ارتباط بین نظام راهبری شرکتی، افشای اطلاعات مربوط به مسئولیت پذیری اجتماعی و ارزش این شرکت را تبیین کنند. نتایج بررسی ایشان نشان می‌دهد که میزان افشا اطلاعات زیست محیطی این شرکتهای در طی دوره زمانی مورد بررسی، کاهش یافته است. بعلاوه عوامل مختلف نظام راهبری شرکتی بر روی افشا اطلاعات زیست محیطی اثر دارند. درضمن، افشا اطلاعات زیست محیطی در کوتاه مدت اثری بر سودآوری شرکت ندارند اما در بلند مدت اثرات سودمندی در این خصوص خواهند داشت.

چانگ و همکاران (۲۰۱۰) به بررسی وجود شفافیت در شرکتهای پذیرفته‌شده در بورس چین پرداختند. آنها با بررسی ۱۰۰ شرکت طی سال‌های ۲۰۰۴ تا ۲۰۰۷ و با استفاده از شاخص‌های طراحی‌شده توسط سازمان همکاری و توسعه اقتصادی نشان دادند که ارتباط معناداری بین معیار شفافیت بکار گرفته‌شده و ارزش سهام شرکت‌ها وجود دارد.

هاتن و همکاران (۲۰۰۹) در پژوهشی با عنوان گزارشگری مالی غیر شفاف، ریسک سقوط قیمت سهام، رابطه بین عدم شفافیت گزارشگری مالی و ریسک سقوط قیمت سهام را بررسی کردند. آنها با استفاده از مدیریت سود به‌عنوان معیار عدم شفافیت اطلاعات مالی به این نتیجه رسیدند که عدم شفافیت اطلاعات مالی با افشای اطلاعات کم‌تر در ارتباط است. به‌علاوه شرکتهایی که دارای صورت‌های مالی غیر شفاف هستند، بیش‌تر در معرض ریسک سقوط قیمت سهام قرار می‌گیرند.

عرب و همکاران (۱۳۹۹) در واکاوی نظریه درونداد- فرآیند- برونداد در تبیین تأثیر سطح تحصیلات اعضای هیئت‌مدیره بر ضعف کنترل‌های داخلی شرکتهای پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران بین سال‌های ۱۳۹۳ تا ۱۳۹۷ با نمونه نهایی ۹۶ شرکت و استفاده از رگرسیون خطی چند متغیره لجستیک به بررسی پرداختند به این نتیجه رسیدند که مطابق با پیش‌بینی نظریه درونداد- فرآیند- برونداد، نتایج نشان می‌دهد که بین سطح تحصیلات اعضای هیئت‌مدیره و ضعف کنترل داخلی شرکت رابطه منفی و معناداری وجود دارد.

روستایی و همکاران (۱۳۹۹) در بررسی نقش دستورالعمل کنترل‌های داخلی، کمیته حسابرسی و تخصص مالی هیئت‌مدیره بر رابطه تخصص مالی مدیرعامل و حق‌الزحمه حسابرسی شرکتهای پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران بین سال‌های

¹ Seongjae Mun, Seung Hun Han*, Dongwook Seo

² Peng Tian, Boqiang Lin

³ Xiang, L., Chen Z

۱۳۸۸ تا ۱۳۹۶ و با بهره‌گیری از تحلیل رگرسیون خطی چند متغیره و بررسی ۶۳ شرکت به این نتیجه رسیدند که رابطه مستقیم و معناداری بین تخصص مالی مدیرعامل و حق الزحمه حسابرسی وجود دارد. در حالی که در شرکت‌هایی که کمیته حسابرسی متخصص وجود دارد رابطه بین تخصص مالی مدیرعامل و حق الزحمه معکوس هست. بعلاوه یافته‌ها حاکی از آن است که تصویب دستورالعمل کنترل داخلی و همچنین تخصص مالی اعضای هیئت‌مدیره تأثیر معناداری بر رابطه بین تخصص مالی مدیرعامل و حق الزحمه نداشته است.

نظری پور و همکاران (۱۳۹۷)، به بررسی رابطه بین سیستم‌های مدیریت زیست محیطی و عملکرد مالی با تأکید بر عوامل بازار پرداختند. این مطالعه از نوع توصیفی پیمایشی بوده و برای آزمون فرضیه‌ها از رگرسیون سلسله مراتبی استفاده شده است. نتایج پژوهش نشان می‌دهد بین سیستم مدیریت زیست محیطی و عملکرد مالی رابطه مثبت و معنی داری وجود دارد. حساس یگانه و همکاران (۱۳۹۷)، به تحلیل عملکرد پایدار زیست محیطی و تأثیر آن بر هزینه سرمایه شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران پرداختند. با بررسی محتوای صورت‌های مالی و گزارش‌های هیأت مدیره ۱۳۴ شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، وضعیت گزارشگری این شاخص‌ها طی سال‌های ۹۵-۱۳۹۱ در اکسل ثبت و مورد بررسی قرار گرفت. هم چنین برخلاف مبانی نظری تحقیق، اطلاعات عملکرد پایدار زیست محیطی بر هزینه سرمایه شرکت‌ها تأثیر مثبت دارد که می‌تواند ناشی از نوسانات قیمت سهام، نادیده گرفتن ویژگی‌های خاص شرکت (مانند توانایی مدیریتی یا مهارت‌های کارکنان) یا اثر متقابل اطلاعات تاریخی و اطلاعات آینده نگر باشد.

قائم‌ی و علوی (۱۳۹۱) در مطالعه‌ای تحت عنوان رابطه بین شفافیت اطلاعات حسابداری و موجودی نقد طی سال‌های ۸۳-۸۹ در شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران پرداختند. یافته‌های آن‌ها نشان داد که بین شفافیت اطلاعات و میزان نگهداری وجه نقد رابطه منفی و معناداری وجود دارد. به عبارت دیگر شرکت‌هایی که دارای شفافیت اطلاعاتی بالاتر هستند وجه نقد کمتری نگهداری می‌کنند.

بادآورنهدی و بهشتی (۱۳۹۲) در مطالعه‌ای تحت عنوان تأثیر شفافیت اطلاعات حسابداری بر ناکارایی سرمایه‌گذاری در شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس پرداختند. نتایج آن‌ها نشان داد که شفافیت اطلاعات حسابداری بر کارایی سرمایه‌گذاری تأثیری ندارد.

فرضیه‌های پژوهش

فرضیه اول: تحصیلات هیات مدیره بر عملکرد زیست محیطی تأثیر معناداری دارد.

فرضیه دوم: شفافیت اطلاعاتی بر رابطه بین تحصیلات هیات مدیره و عملکرد زیست محیطی تأثیر معناداری دارد.

روش پژوهش

پژوهش حاضر بر اساس هدف، از نوع توصیفی و بر اساس ماهیت و روش از نوع همبستگی و رگرسیون لجستیک است با توجه به اینکه این پژوهش می‌تواند در فرایند تصمیم‌گیری سرمایه‌گذاران مورد استفاده قرار گیرد از نوع پژوهش کاربردی محسوب می‌شود؛ برای تدوین مبانی نظری پژوهش از روش کتابخانه‌ای و برای گردآوری داده‌های موردنظر از ماهنامه‌های بورس و سایت‌های بورس و بانک مرکزی و نرم‌افزارهای اطلاعات مالی شرکت‌ها از نرم‌افزار ره‌آورد نوین و تدبیر پرداز استفاده شده است. برای آماده‌سازی اطلاعات از نرم‌افزار اکسل استفاده شده است و به منظور آزمون فرضیه‌ها از نرم‌افزار ایویوز

استفاده شده است. جامعه آماری پژوهش، کلیه شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران بین بازه زمانی ۱۳۹۴ تا ۱۳۹۸ هست. در این پژوهش، برای تعیین نمونه آماری از روش غربالگری استفاده شد: بدین صورت که در هر مرحله از بین کلیه شرکت‌های موجود در پایان سال، شرکت‌هایی که دارای شرایط زیر نبوده‌اند، حذف شده و شرکت باقی مانده برای انجام آزمون انتخاب شدند: شرکت‌هایی که سال مالی آن‌ها به انتهای اسفندماه ختم می‌شود، جزء شرکت‌های بیمه، بانک‌ها و واسطه‌گری‌های مالی و مؤسسات تأمین مالی نباشند، شرکت‌هایی که در طی دوره موردنظر تغییر سال مالی نداشته باشند و شرکت‌هایی که اطلاعات مالی موردنیاز آن‌ها جهت سنجش متغیرها در دسترس باشند. بعد از اعمال این شرایط ۱۰۰ شرکت به عنوان نمونه پژوهش انتخاب شد.

متغیر وابسته (عملکرد زیست محیطی شرکت‌ها)

عملکرد زیست محیطی شرکت‌ها از طریق رده بندی سازمان حفاظت محیط زیست (دارا بودن گواهینامه ISO14000) مورد ارزیابی قرار می‌گیرد. شرکت‌هایی که گواهینامه ISO14000 دارا هستند مقدار یک و در غیر اینصورت مقدار صفر را به خود اختصاص می‌دهند. لازم به توضیح است که از آنجا که در ایران شاخص مشخصی برای رتبه بندی عملکرد زیست محیطی شرکتها وجود ندارد، بنابراین در این تحقیق با توجه به مورد مطالعه قرار دادن شرکت‌های تولیدی صنعتی پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران از دارا بودن گواهینامه ISO14000 به عنوان شاخص عملکرد زیست محیطی استفاده شده است، چرا که این گواهینامه عمدتاً برای شرکت‌های تولیدی صنعتی ارائه می‌گردد.

متغیر مستقل (تحصیلات هیات مدیره)

متغیر مستقل پژوهش سطح تحصیلات اعضای هیئت مدیره است که برای اندازه گیری آن مطابق با پژوهش کائو و لو (۲۰۱۸) از روش مبتنی بر متوسط سطح تحصیلات هیئت مدیره شرکت استفاده شده است. به این ترتیب که به اعضای زیر دیپلم و دیپلم رتبه ۱، کاردانی رتبه ۲، کارشناسی رتبه ۳، کارشناسی ارشد رتبه ۴، و دکترا رتبه ۵ اختصاص داده می‌شود؛ در نهایت از طریق میانگین، متوسط سطح تحصیلات اعضای هیئت مدیره هر شرکت محاسبه می‌شود (عرب و همکاران، ۱۳۹۹).

متغیر تعدیلگر (شفافیت اطلاعاتی)

در این پژوهش متغیر مستقل شفافیت اطلاعات مالی است که برای اندازه گیری آن از معیار مدیریت سود استفاده شده است

$$\frac{TCA_{jt}}{AvAsset_{jt}} = g_0 + g_1 \frac{CF_{j(t-1)}}{AvAsset_{jt}} + g_2 \frac{CF_{jt}}{AvAsset_{jt}} + g_3 \frac{CF_{j(t+1)}}{AvAsset_{jt}} + \theta_{jt}$$

Tca: اقلام تعهدی

Cf: جریان‌های نقدی عملیاتی

Avasset: میانگین دارایی‌ها

متغیر کنترلی

- $Size_{it}$: لگاریتم طبیعی ارزش بازار شرکت در پایان سال مالی به عنوان معیار اندازه شرکت
- $Leverage_{it}$: اهرم مالی شرکت i در سال t که از تقسیم بدهی بر ارزش دفتری دارایی‌ها محاسبه می‌گردد.
- $Loss_{it}$: زیان شرکت است که اگر شرکتی در سال جاری زیان داشته باشد یک در غیر این صورت صفر می‌گیرد.
- CF_{it} : از نسبت جریان نقد عملیاتی بر کل دارایی‌ها به دست می‌آید.

یافته‌های پژوهش

آمار توصیفی متغیرهای پژوهش در جدول (۱) ارائه شده است.

جدول (۱): شاخص‌های توصیفی متغیرها

متغیرها	تعداد مشاهدات	میانگین	میانۀ	انحراف معیار
تحصیلات هیئت مدیره	۵۰۰	۱۱/۰۰	۱۰/۰۰	۱/۱۴
عملکرد زیست محیطی	۵۰۰	۰/۰۹	۰/۰۱	۰/۱۹
شفافیت اطلاعاتی	۵۰۰	۰/۴۴	۰/۲۷	۰/۴۳
نسبت جریان نقد عملیاتی	۵۰۰	۰/۱۱	۰/۱۰	۰/۱۳
اهرم مالی	۵۰۰	۱/۷۵	۰/۵۷	۰/۱۲
زیان شرکت	۵۰۰	۰/۲۲	۰/۰۰	۰/۴۱
اندازه شرکت	۵۰۰	۱۳/۵۸	۱۳/۴۳	۱/۳۹

با نگاهی به جدول (۱) می‌توان دریافت که میانگین و میانۀ عمده متغیرها فاصله چندانی باهم ندارند و هر چه مقدار میانگین یک متغیر به میانۀ آن نزدیک باشد، توزیع آن متغیر به توزیع نرمال نزدیک‌تر است که در توزیع نرمال، میانگین و میانۀ بر یکدیگر منطبق هستند. در بین متغیرها، تحصیلات هیات مدیره با مقدار (۱۱/۰۰) دارای بیشترین میانگین و عملکرد زیست محیطی با مقدار (۰/۰۹) دارای کمترین میانگین است. با مقایسه انحراف معیار متغیرهای مورد بررسی به این نتیجه می‌رسیم که متغیر اندازه شرکت با مقدار (۱/۳۹) نسبت به سایر متغیرها دارای بیشترین پراکندگی است و این بدان معناست که این متغیر نوسانات شدیدتری دارد و متغیر اهرم مالی با مقدار (۰/۱۲) دارای کمترین پراکندگی است.

آزمون مانایی

مانایی یا نامایی تأثیر اساسی بر توزیع آن متغیر و همچنین بر مدل مورد مطالعه داشته باشد. اجرای مدل رگرسیون با متغیرها و سری‌های غیر مانا ممکن است نتایج کاذب ارائه کند. برای شناسایی مانایی متغیرها معمولاً از آزمون ریشه‌ی واحد^۱ استفاده

¹ Unit Root Test

می‌شود. مهم‌ترین آزمون‌هایی که در ساختار داده‌های ترکیبی برای مانایی متغیرها به کار می‌رود شامل آزمون لوین، لین و چپو^۱ و آزمون ایم، پسران و شین^۲ است؛ که در پژوهش حاضر از آزمون لوین، لین و چپو برای بررسی مانایی متغیرها استفاده شده است. نتایج آزمون انجام‌شده در ارتباط با مانایی متغیرهای تحقیق در جدول (۲) ارائه شده است.

جدول (۲): خلاصه نتایج آزمون ریشه‌ی واحد- آزمون لوین، لین و چپو

متغیرها	آماره آزمون	سطح معناداری	نتیجه
تحصیلات هیئت مدیره	-۶/۵۵	۰/۰۰	مانا
عملکرد زیست محیطی	-۷/۲۳	۰/۰۰	مانا
شفافیت اطلاعاتی	-۷/۱۴	۰/۰۰	مانا
نسبت جریان نقد عملیاتی	-۶/۷۸	۰/۰۰	مانا
اهرم مالی	-۶/۶۵	۰/۰۰	مانا
زیان شرکت	-۹/۹۵	۰/۰۰	مانا
اندازه شرکت	-۱۶/۳۳	۰/۰۰	مانا

آزمون مفروضات کلاسیک

برای آزمون ناهمسانی واریانس از آزمون وایت استفاده شده است. بررسی نتایج حاصل از آزمون ناهمسانی واریانس که با آزمون وایت انجام شد، نشان می‌دهد که سطح معنی‌داری مقدار آماره، برای مدل اول و دوم پژوهش در سطح خطای کمتر از ۵ درصد، کوچکتر از $0/05$ است، به عبارت دیگر فرضیه H_0 مبنی بر همسانی واریانس جملات خطا تایید نمی‌شود، یعنی جملات خطا از واریانس ناهمسانی برخوردار می‌باشند از این رو با وزن دادن^۳ به رفع آن پرداخته و مدل مناسب برای تخمین آزمون فرضیه‌ها روش حداقل مربعات تعمیم‌یافته^۴ خواهد بود. هم‌خطی به معنای وجود رابطه شدید بین متغیرهای مستقل و کنترلی موجود در مدل می‌باشد. در صورت وجود هم‌خطی، ضرایب برآوردی الگو دارای خطای معیار بالایی خواهد بود و در نتیجه این مسأله باعث می‌شود که تعداد متغیرهای معنی‌دار در معادله کاهش یابد. در این معادله برای بررسی عدم وجود هم‌خطی از معیار عامل تورم واریانس^۵ استفاده شد. وقتی که شاخص تورم واریانس کمتر از ۱۰ باشد، نشان دهنده عدم وجود هم‌خطی می‌باشد. نتایج حاصل از آزمون عدم وجود هم‌خطی بین متغیر توضیحی مدل پژوهش نشان می‌دهد که میزان تورم واریانس متغیرهای مدل پژوهش در حد مجاز خود قرار داشته و لذا از این بابت مشکلی وجود ندارد.

¹ Levin, Lin and Chu

² Im, Pesaran and Shin

³ Cross-section weights

⁴ GLS

⁵ VIF

جدول (۳): نتایج تخمین فرضیه اول پژوهش

رگرسیون لجستیک، تعداد مشاهدات: ۵۰۰				
متغیر	بتای متغیر	انحراف استاندارد	آماره Z	سطح معناداری
مقدار ثابت	۱.۰۴۵۹۵۵	۰.۰۴۸۲۹۵	۲۱.۶۵۷۷۱	۰.۰۰۰۰
تحصیلات هیئت مدیره	۰.۹۷۹۹۴۲	۰.۲۴۶۱۶۱	۳.۹۸۰۹۰۰	۰.۰۰۰۰۱
نسبت جریان نقد عملیاتی	۰.۸۷۲۷۸۲	۰.۰۱۱۲۵۸	۷۷.۵۲۵۲۲	۰.۰۰۰۰
اهرم مالی	-۱.۸۰۳۰۴۹	۳.۳۹۷۱۶۳	-۰.۵۳۰۷۵۱	۰.۵۹۵۸
زبان شرکت	-۱.۰۴۴۴۱۱	۰.۰۴۷۸۶۷	-۲۱.۸۱۹۲۰	۰.۰۰۰۰
اندازه شرکت	۲.۰۱۳۴۴۸	۱.۹۰۲۶۶۳	۱.۰۵۸۲۲۶	۰.۲۹۰۴
ضریب مک فادن	۰/۱۲			
آماره LR	۸/۴۶			
سطح معنی داری کل مدل	۰/۰۰			

*سطح معناداری ۱٪ **سطح معناداری ۵٪ ***سطح معناداری ۱۰٪

به منظور آزمون این فرضیه از نتایج تخمین مدل ارائه شده در جدول (۳) بهره گرفته شده است. مقدار آماره نسبت راستنمایی (LR) در سطح اطمینان ۹۵٪ بیانگر معناداری کلی مدل پژوهش است. نتایج مربوط به ضریب تعیین مک فادن نشان می دهد، که تقریباً ۱۲٪ تغییرات متغیر وابسته به وسیله متغیرهای مستقل و کنترلی مدل، توضیح داده می شوند. با توجه به نتایج آزمون فرضیه و سطح معناداری سطح تحصیلات هیئت مدیره از آنجایی که کمتر از ۵ درصد است رابطه معناداری با عملکرد زیست محیطی دارد و فرضیه اول تحقیق در سطح اطمینان ۹۵ درصد تایید می شود همچنین از بین متغیرهای کنترلی نسبت جریان نقد عملیاتی، زبان شرکت رابطه معناداری با عملکرد زیست محیطی دارند اما اهرم مالی و اندازه شرکت رابطه معناداری با عملکرد زیست محیطی ندارند.

جدول (۴): نتایج تخمین فرضیه دوم پژوهش

رگرسیون لجستیک، تعداد مشاهدات: ۵۰۰				
متغیر	بتای متغیر	انحراف استاندارد	آماره Z	سطح معناداری
مقدار ثابت	-۰.۰۸۲۶۳۸	۰.۰۱۶۹۷۱	-۴.۸۶۹۲۵۶	۰.۰۰۰۰
تحصیلات هیئت مدیره	۰.۰۱۹۵۹۰	۰.۰۰۸۸۶۹	۲.۲۰۸۸۱۲	۰.۰۲۷۷
شفافیت اطلاعاتی	۰.۰۲۳۵۳۶	۰.۰۰۸۱۳۳	۲.۸۹۳۷۹۴	۰.۰۰۳۹
تحصیلات هیئت مدیره * شفافیت اطلاعاتی	۰.۹۹۴۳۰۳	۰.۲۵۹۷۸۵	۳.۸۲۷۴۱۴	۰.۰۰۰۰۱
نسبت جریان نقد عملیاتی	۰.۹۶۰۲۱۹	۰.۰۹۶۳۳۹	۹.۹۶۷۸۵۶	۰.۰۰۰۰
اهرم مالی	-۰.۰۹۹۷۴۶	۰.۲۲۵۵۱۰	-۰.۴۴۲۳۱۰	۰.۶۵۸۴
زبان شرکت	-۰.۲۳۲۰۳۳	۰.۰۳۶۹۱۷	-۶.۲۸۵۲۵۷	۰.۰۰۰۰
اندازه شرکت	-۰.۱۲۶۵۲۶	۰.۰۴۳۴۵۶	-۲.۹۱۱۵۹۷	۰.۰۰۳۷
ضریب مک فادن	۰/۱۴			
آماره LR	۸/۲۶			
سطح معنی داری کل مدل	۰/۰۰			

*سطح معناداری ۱٪ **سطح معناداری ۵٪ ***سطح معناداری ۱۰٪

به منظور آزمون این فرضیه از نتایج تخمین مدل ارائه شده در جدول (۴) بهره گرفته شده است. مقدار آماره نسبت راستنمایی (LR) در سطح اطمینان ۹۵٪ بیانگر معناداری کلی مدل پژوهش است. نتایج مربوط به ضریب تعیین مک فادن نشان می دهد، که تقریباً ۱۴٪ تغییرات متغیر وابسته به وسیله متغیرهای مستقل، تعدیلی و کنترلی مدل، توضیح داده می شوند. با توجه به نتایج آزمون فرضیه و سطح معناداری متغیر تعاملی سطح تحصیلات هیئت مدیره*شفافیت اطلاعاتی از آنجایی که کمتر از ۵ درصد است رابطه معناداری با عملکرد زیست محیطی دارد و فرضیه دوم تحقیق در سطح اطمینان ۹۵ درصد تایید می شود همچنین از بین متغیرهای کنترلی نسبت جریان نقد عملیاتی، زیان شرکت و اندازه شرکت رابطه معناداری با عملکرد زیست محیطی دارند اما اهرم مالی رابطه معناداری با عملکرد زیست محیطی ندارند.

بحث و نتیجه گیری و پیشنهادهای پژوهش

صاحبان سرمایه، اعتباردهندگان، دولت و دیگر استفاده کنندگان از گزارش های مالی شرکت ها برای تصمیم گیری در زمینه خرید، فروش و نگهداری سهام، اعطای وام، ارزیابی عملکرد مدیران و دیگر تصمیم های اقتصادی مهم به اطلاعات معتبر، مربوط و با کیفیت نیاز دارند. به طور کلی، سرمایه گذاران زمانی در یک واحد اقتصادی سرمایه گذاری می کنند که نخست درباره آن ها اطلاعات کافی (شامل اطلاعات مالی) داشته باشند و در ثانی به این اطلاعات اطمینان کنند. اعتباردهندگان نیز بدون اطلاع از وضعیت مالی و عملکرد مالی یک واحد نمی توانند منابع مالی خود را در اختیار آن قرار دهند. مدیران با پیشینه تحصیلی بالا توانایی بهتری در مدیریت محیط های پیچیده دارند و اعتماد به نفس، توانایی مطالعه و توانایی سازگاری بیشتری دارند. همچنین، پژوهشگران تشخیص دادند که تحصیلات کارشناسی ارشد مدیریت بازارگان، کیفیت کسب و کار را به طور قابل توجهی بهبود می بخشد. تعادل توسعه اقتصادی و حفاظت از محیط زیست بسیار مهم است. اکثر تحقیقات در اقتصادهای توسعه یافته مانند ایالات متحده آمریکا و اروپا که در واقع در آنها سطح بیش از زیست محیطی بالا است، انجام شده است، اما مطالعات کمی نیز در این باره در کشورهای در حال توسعه انجام گرفته است. یکی از دلایل این موضوع می تواند فقدان شاخص و معیاری مناسب و مشخص برای ارزیابی عملکرد زیست محیطی در کشورهای در حال توسعه باشد. آلودگی محیط زیست به ویژه در کشورهای در حال توسعه مشاهده می شود. در مقایسه با کشورهای توسعه یافته، بازارهای سرمایه و سیستم های مالی در کشورهای در حال توسعه اغلب به عنوان توسعه یافته نام گذاری شده اند. از این رو هدف این پژوهش بررسی این موضوع بود که آیا شفافیت اطلاعاتی می تواند رابطه بین سطح تحصیلات هیئت مدیره و عملکرد زیست محیطی را تعدیل کند یا نه؟ برای بررسی این موضوع با استفاده از ۱۰۰ شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران بین سال های ۱۳۹۴ تا ۱۳۹۸ با استفاده از رگرسیون لجستیک به بررسی و تجزیه و تحلیل این موضوع پرداخته شد که نتایج آزمون نشان داد به نتایج آزمون فرضیه و سطح معناداری سطح تحصیلات هیئت مدیره از آنجایی که کمتر از ۵ درصد است رابطه معناداری با عملکرد زیست محیطی دارد و فرضیه اول تحقیق در سطح اطمینان ۹۵ درصد تایید می شود. با توجه به نتایج آزمون فرضیه و سطح معناداری متغیر تعاملی سطح تحصیلات هیئت مدیره*شفافیت اطلاعاتی از آنجایی که کمتر از ۵ درصد است رابطه معناداری با عملکرد زیست محیطی دارد و فرضیه دوم تحقیق در سطح اطمینان ۹۵ درصد تایید می شود

هر پژوهشی که انجام می‌شود ممکن است با محدودیت‌هایی همراه باشد که باعث کند شدن روند انجام پژوهش گردد که در این پژوهش می‌توان به محدودیت‌های ذیل اشاره کرد: یکی از برجسته‌ترین مشکلاتی که در بیشتر پژوهش‌های داخل ایران با آن مواجه هستیم، عدم انجام پژوهش مشابه با پژوهش انجام شده در ایران هستیم که امکان مقایسه یافته‌های پژوهش را کاهش می‌دهد. تحلیل گران، ذی‌نفعان و در حالت کلی کسانی که از یافته‌های این پژوهش استفاده می‌کنند در تسری آن به شرکت‌های غیر بورسی محتاط‌تر عمل کنند. از آنجایی که بازه زمانی پژوهش بین سال‌های ۱۳۹۴ تا ۱۳۹۸، در عمومیت دادن یافته‌های پژوهش به سال‌های قبل و بعد از بازه زمانی اشاره شده باید احتیاط لازم عمل شود. از آنجایی که نمونه آماری پژوهش و شرکت‌های موجود در این نمونه سال مالی این شرکت‌ها منتهی به آخر سال هست در بسط دادن یافته‌های پژوهش به دیگر شرکت‌ها بایستی با احتیاط انجام گیرد. برای اندازه‌گیری متغیرهای پژوهش از داده‌های شرکت‌ها و گزارش‌هایی که ارائه دادند استفاده شده است و این گزارش‌ها بر مبنای بهای تمام‌شده تاریخی استفاده شده است، در صورت اصلاح اطلاعات استفاده شده از بابت تورم ممکن است برداشت متفاوت از یافته‌های فعلی حاصل شود.

برای بررسی و پژوهش‌های آتی می‌توان مواردی همچون؛ در پژوهش‌های آتی می‌توان با انتخاب بازه زمانی طولانی این تحقیق رو انجام و نتایج آن را به تفکیک صنایع بررسی کرد. تأثیر خودشیفتگی مدیرعامل بر رابطه تحصیلات هیئت مدیره و عملکرد زیست محیطی، نقش مجازی هزینه غیرعادی حسابرسی بر رابطه سطح تحصیلات هیئت مدیره و عملکرد زیست محیطی را نام برد.

منابع

- ✓ امینی، هادی، (۱۳۹۷)، بررسی رابطه بین ساختار مالکیت و ترکیب هیئت مدیره بر سیاست تقسیم سود شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، فصلنامه علمی تخصصی مدیریت، حسابداری و اقتصاد، دوره ۲، شماره ۱، صص ۱۲۲-۱۳۴.
- ✓ حساس یگانه، یحیی، باباجانی، جعفر، تقوی فرد، محمدتقی، آرین پور آرش، (۱۳۹۷)، تحلیل عملکرد پایدار زیست محیطی و تاثیر آن بر هزینه سرمایه شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، فصلنامه حسابداری ارزشی و رفتاری، سال سوم، شماره ۵، صص ۱-۳۹.
- ✓ حمیدی، نگار، (۱۳۹۵)، نقش واسطه‌ای عملکرد زیست محیطی در رابطه بین ارزش افزوده سرمایه فکری با عملکرد مالی و ارزش افزوده اقتصادی و بازار، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی واحد مرودشت.
- ✓ روستایی، مهسا، بذرافشان، آمنه، وکیلان، مهدی، (۱۳۹۹)، نقش دستورالعمل کنترل‌های داخلی، کمیته حسابرسی و تخصص مالی هیئت‌مدیره بر رابطه تخصص مالی مدیرعامل و حق‌الزحمه حسابرسی، دانش حسابرسی، دوره ۲، شماره ۷۸، صص ۱۲۴-۱۴۱.
- ✓ نظری پور، محمد، نصیری، بهنام، (۱۳۹۷)، بررسی رابطه بین سیستم‌های مدیریت زیست محیطی و عملکرد مالی با تأکید بر عوامل بازار، پیشرفت‌های حسابداری، دوره ۱۰، شماره ۱، صص ۲۴۴-۲۷۲.
- ✓ Bamber, L.S., Jiang J., & Wang, I.Y. (2010). What's my style? The influence of top managers on voluntary corporate financial disclosure. *The Accounting Review*, 85(4): 1131-1162
- ✓ Bhagat, S., Bolton, B. J., & Subramanian, A. (2010). CEO education, CEO turnover, and firm performance. University of Colorado-Boulder Working Paper

- ✓ Bonner, S. (2008). Judgment and decision making in accounting, Pearson Education, Upper Saddle River, NJ.
- ✓ Cao, Z., and G. Narayanamoorthy. (2014). Accounting and litigation risk: evidence from directors' and officers' insurance pricing. *Review of Accounting Studies*. 19(1): 1-42
- ✓ Dyreng, S.D., Hanlon M., & Maydew E.L. (2010). The effects of executives on corporate tax avoidance, *The Accounting Review*, 85(4): 1163-1189.
- ✓ Hambrick, D.C., & Mason P.A. (1984). Upper echelons: The organization as a reflection of its top managers, *The Academy of Management Review*, 9(2): 193-206.
- ✓ Huang, Y., & Ji, Y. (2017). How will financial liberalization change the Chinese economy? lessons from middle-income countries. *Journal of Asian Economics* 50, 27-45.
- ✓ Johnson, K. (2015). Finance Chiefs getting shot at CEO role. *Wall Street Journal* (Online edition). <http://blogs.wsj.com/cfo/2015/08/07/finance-chiefs-getting-shot-at-ceo-role/>
- ✓ King, A. A., & Terlaak, L. A. (2005). The strategic use of decentralized institutions: exploring certification with the iso 14001 management standard. *The Academy of Management Journal* 48(6), 1091-1106.
- ✓ Liu, C., & Yermack, D. (2012). Where are the shareholders' mansions? CEOs' home purchases, stock sales, and subsequent company performance. In: Boubaker S., Nguyen B., and Nguyen D. (Eds.) *Corporate Governance*. Springer Berlin Heidelberg, Berlin, Heidelberg, 3-28.
- ✓ Malmendier, U., & Tate, G. (2009). Superstar CEOs, *The Quarterly Journal of Economics*, 124(4): 1593-1638.
- ✓ Panagiota Papadimitri, Fotios Pasiouras, Menelaos Tasiou, Alexia Ventouri, (2020). The effects of board of directors' education on firms' credit ratings, *Journal of Business Research*, Volume 116, Pages 294-313, ISSN 0148-2963.
- ✓ Peng Tian, Boqiang Lin, Impact of financing constraints on firm's environmental performance: evidence from China with survey data, *Journal of Cleaner Production* (2019), doi: 10.1016/j.jclepro.2019.01.209.
- ✓ Seongjae Mun, Seung Hun Han, Dongwook Seo (2020). The impact of CEO educational background on corporate cash holdings and value of excess cash, *Pacific-Basin Finance Journal* Volume 61, June 2020, 101339
- ✓ Xiang, L., Chen Z. (2017). Corporate governance, social responsibility information disclosure, and enterprise value in China, *Journal of Cleaner Production*, Volume 142, Part 2, 20, P:1075-1084.
- ✓ Yang, C. L., Lin, S. P., Chan, Y. H., & Sheu, C. (2010). Mediated effect of environmental management on manufacturing competitiveness: An empirical study. *International Journal of Production Economics*, 123(1), 210-220.